

Türkçe Öğretmenlerinin ve Ortaokul Öğrencilerinin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına ve Türün Türkçe Dersindeki Yerine İlişkin Düşünceleri*

Turkish Teachers' and Secondary School Students' Thoughts on Travel Articles for Children and The Place of the Genre in Turkish Course

Gülizar Bodur¹, Hatice Fırat²

¹Sorumlu Yazar, Bilim Uzmanı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, bodurgulizar@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-2806-5354>)

²Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, haticefirat@mu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0001-8300-5189>)

Geliş Tarihi: 29.06.2024

Kabul Tarihi: 07.02.2025

ÖZ

Çalışmada, Türkçe öğretmenleri ve ortaokul öğrencilerinin çocuklara yönelik gezi yazılarına ve türün Türkçe dersindeki yerine ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu amaçla araştırmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Muğla ili Milas ilçesinde görev yapan, gönüllü 10 Türkçe öğretmeni ve 15 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Görüşmeler gezi yazılarının Türk çocuk edebiyatındaki en önemli temsilcisi olan Gülten Dayıoğlu'na ait eserleri okuyan öğrenciler ve bu metinleri öğrencilerine okutan Türkçe öğretmenleriyle yapılmıştır. Veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda katılımcıların genel olarak çocuklara yönelik gezi yazılarını sevdiği; gezi yazılarında ilgi çekicilik özelliğini önemsedikleri belirlenmiştir. Katılımcılara göre türün çocuklara en önemli katkıları; genel kültürü artırması, yeni yerler tanıtması ve araştırmaya yönelmesidir. Ayrıca hem öğretmenlere göre hem öğrencilere göre gezi yazılarının ders kitaplarındaki sayısı yeterli değildir. Türü sevmeyen katılımcılar metinleri sıkıcı bulmaktadır. Çocukların bu eserleri okurken sıkılmaması için yazarlar tarafından çocukların yaşına, yaşantılarına, ilgilerine uygun mekânlara ve bilgilere yer verilebilir; özellikle akıcı anlatım özelliğine dikkat edilebilir. Gezi yazısı kaleme alınırken çocuğa görelilik ilkesi doğrultusunda hareket edilmesi önemlidir. Katılımcıların önemli bir kısmına göre Türkçe derslerinde gezi yazılarından yeterli ölçüde yararlanılmamakta, sınıfta gezi yazılarıyla ilgili etkinlik yapılmamaktadır. Bu durum okullarda türün ihmal edildiğini düşündürmektedir. Gezi yazılarının çocuklar arasındaki okunurluğunun artırılması için öğretmenlere; öğretim ortamının değişik uyaranlarla zenginleştirilmesi, çeşitli örnek ve materyaller kullanmaları, sınıf etkinliklerini artırmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gezi yazıları, çocuk edebiyatı, Türkçe dersi, Türkçe öğretmenleri, ortaokul öğrencileri.

*Bu çalışma "Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının Çocuklar İçin Yazılan Gezi Yazılarında Bulunması Gereken Özellikler Açısından İncelenmesi ve Gezi Yazılarıyla İlgili Öğretmen-Öğrenci Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the opinions of Turkish teachers and secondary school students about travel articles written for children and the place of the genre in Turkish education. Basic qualitative research method was used in the study. The study group consists of 15 secondary school students, had read the travel articles of Gülten Dayıoğlu, the most important representative of the genre in children's literature in Türkiye and 10 Turkish teachers, working in the Milas district of Muğla province, had their students read these travel articles. The data obtained from the interviews with Turkish teachers and secondary school students were analyzed by content analysis. As a result of the study, the participants generally liked travel articles for children and that they cared about the feature of intriguing in travel articles were determined. According to the participants, the most important contributions of the genre to children are; increasing general culture, introducing new places and encouraging research. In addition, the number of travel articles in textbooks is not sufficient according to both teachers and students. Participants who do not like the genre find the travel articles boring. In order for children not to get bored, places and information that are appropriate for their age, experiences, and interests can be included in travel articles; and a fluent narrative can be provided. It is important to act in accordance with the suitability to the child principle when writing a travel articles. According to a significant number of participants, travel articles are not used sufficiently in Turkish lessons and there are no activities related to travel articles in the classroom. This situation suggests that the genre is neglected in schools. In order to ensure that travel articles are read more by children, teachers enrich the teaching environment with different stimuli, use various examples and materials, and increase classroom activities can be recommended.

Keywords: Travel articles, children's literature, Turkish course, Turkish teachers, secondary school students.

GİRİŞ

Bilimin temelinde de var olan merak/bilme isteği insanı araştırmaya yönlendiren en önemli duygudur. İnsan yaşadığı evreni anlamak, olaylar ve olgular arasındaki bağlantıları keşfetmek için bilmek ister. Bilme isteği meraka dönüşen bir süreci ve beraberinde araştırıp keşfetmeyi getirir (Altunbay, 2015). Özellikle çocukların 12-15 yaş dönemi, okuma faaliyetlerinin daha bilinçli ve fazla olduğu; hayat, macera, gezi, tarih, bilim vb. konulara meyilli oldukları dönemdir (Çavuşoğlu, 2006). Bu dönemde okuma, eğlenmenin yanında bilgi edinmek amacıyla da yapılır; kitaplar, dergiler, ansiklopediler, internet vb. aracılığıyla bilgi edinilerek merak duygusu giderilmeye çalışılır (Altunbay, 2015).

Çocuk edebiyatı yazarları da verdiği ilginç bilgi ve olaylarla çocuğun heyecanını artıran, ilgisini çeken, merakını giderebileceği eserler kaleme almalıdır. Bilgi edinmek çocuğun en temel hak ve ihtiyaçlarından biridir. Bu sebeple soru sormaya, araştırmaya, keşfetmeye başlayan çocuğun en çok ihtiyaç duyduğu kitaplar arasında bilgilendirici özellikte olanlar da yer almaktadır. Çocuğun sorularına cevap bulması, böylece kendisinin önemsendiğini hissetmesi sağlanmalıdır (Neydim, 2003). Çocuğu araştırmaya ve keşfetmeye teşvik eden metin türleri içerisinde gezi yazısı dikkate değerdir.

Gezi yazısı, “bir yazarın gezdiği, gördüğü ve incelediği yerlerden edindiği bilgi, görgü ve izlenimleri yansıtan yazı” (Kavcar vd., 2007, s. 204) olarak tanımlanmaktadır. Yazarın gözlemlediği yerin sadece doğasını değil o yerin gelenek, görenek, alışkanlık ve zevklerini, tarihini, doğal güzelliklerini vb. maddi ve manevi özelliklerini nesir halinde okuyucularıyla paylaşmasına dayanan bir türdür (Batur & Gözlet, 2020; Maden, 2008; Oğuzkan, 2013).

Türk edebiyatında eskiye dayanan bir tür olmasına rağmen çocuklar için yazılmış eserlerin sayısının fazla olmadığı, çocuk edebiyatı kaynakları incelendiğinde araştırmacıların genellikle belli başlı örnekler üzerinde durduğu görülmektedir (Arıcı, 2016; Aytaş & Yalçın, 2008; Aytekin, 2016; Oğuzkan, 2013). Bu bakımdan çocuk edebiyatı içerisinde bu türün ihmal edilmiş olduğu değerlendirilmektedir. Çocuklar için kaleme alınmış gezi yazısı örnekleri arasında özellikle Refik Durbaş'ın Evliya Çelebi'nin “Seyahatnamesi”nden hareketle hazırladığı “Yedi İklim Dört

Bucak”, N. Rüştü Efe’nin “Can’ın Bir Köy Gezisi”, Hasan Lâtif Sarıyüce’nin “Anadolu’ya Açılan Pencere” ve “Balkan Seyahatnamesi” kitapları çocuklara seslenen önemli eserler arasında sayılmaktadır. Ancak çocuk edebiyatında gezi yazısı türünde en çok eser veren ve türün çocuk edebiyatı içerisinde gelişimine katkı sağlayan yazar Gülten Dayıoğlu’dur (Aytaş & Yalçın, 2008; Eskimen, 2015). Gezip gördüğü yerleri her türlü özelliği ile anlatan yazar, bu türün Türk çocuk edebiyatındaki durumunu şu sözlerle ifade eder: “Gerçekten, ‘Gezi türü’ kitapların dünya edebiyatında önemli bir yeri vardır. Ülkemizde henüz özellikle çocuk ve gençlik kesimi için özgün ve taze izlenimlerle örülmüş, gezi kitapları yok.” (Dayıoğlu, 1999). Yazar bu sebeple, var olan boşluğu doldurmak için çocuklara yönelik gezi kitapları yazmıştır. “*Bambaşka Bir Ülke Amerika’ya Yolculuk, Efsaneler Ülkesi Çin’e Yolculuk, Kangurular Ülkesi Avustralya’ya Yolculuk, Okyanuslar Ötesine Yolculuk, Kenya’ya Yolculuk, Mısır’a Yolculuk, Kaf Dağının Ardına Yolculuk, Güney Pasifik Adaları’na Yolculuk, Gizemli Buzullar Kıtası Antarktika ve Patagonya’ya Yolculuk, Tüm Zamanların Gözdesi Hindistan’a Yolculuk ve Nepal Gezisi*” çocuklar ve gençler için yazmış olduğu önemli gezi kitaplarıdır.

Gezi yazıları, çocuklar üzerinde önemli etkileri olan, birçok açıdan gelişimlerini destekleyen öğretici metinlerdir. Çocuk edebiyatı içerisindeki yeri ve önemi düşünüldüğünde daha çok okunması, okutulması gereken türlerdendir. Ancak her yazılan gezi yazısı nitelikli olmayabilir. Çocuklar için kaleme alınacak gezi yazıları türün genel özelliklerini taşımakla birlikte dikkat edilmesi gereken bazı özellikler bulunduğu unutulmamalıdır. Öncelikle gezi yazıları nesir örnekleridir, genellikle 1. tekil şahıs ağzından anlatım yapılır. Mekânın tarihi, coğrafi özellikleri, doğası, gelenek ve göreneklere, ekonomisi, nüfusu, yönetim şekli gibi disiplinler arası bilgilere yer verilir. Çocuklar için yazılan bir gezi yazısında öncelik, gezi için çocukların ilgisini çekebilecek bir yerin belirlenmesidir. Gezilen yer genellikle belli bir plan dâhilinde, kronolojik süreç takip edilerek kaleme alınmalı (hazırlık, yolculuk, varış-ilk izlenimler, gezi ve gözlem, dönüş); amaç bilgi vermek olduğu için eserde kullanılan dil oldukça sade, açık ve samimi olmalı; doğal, akıcı, tutarlı, inandırıcı bir anlatım yapılmalıdır. Yazar iyi gözlem yapabilmeli, gözlemlerini etkili ve akıcı bir biçimde yazıya dönüştürebilmelidir. Çocukların genel kültürünü artıracak, hayat tecrübesini zenginleştirecek bilgilere yer verilmeli, mizahtan yararlanılmalı, tanıtılan yerin fotoğraflarıyla metin zenginleştirilmelidir. Çocuklara yönelik gezi yazılarında öznellik nesnellüğün önüne geçmemeli, metin çok uzun olmamalıdır (Arıcı vd., 2016; Batur & Gözlet, 2020; Çakmakçı, 2011; Dayıoğlu, 1999; Kıymaz, 2015; Kolaç vd., 2012; Oğuzkan, 2001; Sever, 2003; Soydaş, 2016; Tekşan vd., 2019; Temizyürek, 2003; Türkben & Avan, 2020).

Nitelikli, çocuğa görelilik özelliğine uygun gezi yazıları aracılığıyla çocukların ruhsal ihtiyaçları arasında yer alan bilgi alma ihtiyacı karşılanmakta; merak ettiği konuda bilgi alan, soru sorma alışkanlığı ve merak duygusu pekiştirilen çocuğun araştırmaya yönelmesi sağlanmaktadır. Nesnel ve öznel yargıların geniş yer tutması, bu konunun öğretiminde gezi yazılarını önemli bir araç haline getirmektedir. Bu metinler gözleme dayandığından çocukların gözlem yeteneğini geliştirebilmekte, dilin etkili ve güzel kullanıldığı örnekler çocuğun dil gelişimini olumlu etkileyebilmektedir (söz varlığı ve kelime hazinesinin zenginleşmesi vb.). Gezi için yapılan hazırlıklardan, gezi sırasında dikkat edilen/edilmesi gereken özelliklerden bahsedilmesi çocuklara gezi kültürü kazandırmaktadır. Bu tür metinlerde pek çok disipline ait bilginin yer alması, çocukların genel kültürünü artırmakta; farklı mekânları, insanları, kültürleri tanımaları bakış açılarını geliştirmektedir. Gezi yazıları farklılıklara saygı, hoşgörü gibi demokratik değerlerin kazanılmasını; yurt içi geziler çocuğun kendi tarihini, coğrafyasını, kültürünü öğrenmesini; buna bağlı olarak milli kimliğin, milli bilincin oluşmasını ve milli değerlerin edinilmesini sağlayabilmektedir. Anlatımda öyküleme, açıklama, betimleme vb. anlatım tekniklerinin; tanımlama, örnekleme, sayısal verilerden yararlanma, karşılaştırma gibi düşünceyi geliştirme yollarının yer alması çocukların konuşma ve yazma (anlatma) becerilerini geliştirmekte, bu tür metinlerde yer verilebilen efsane, anı, söyleşi, bilmece, türkü vb. türler yine çocukların edebi

türlerle ilgili bilgiler edinmelerine, var olan bilgilerini pekiştirmelerine imkân vermektedir (Fırat, 2023; Kaya & Ekiçi, 2015; Tekşan vd., 2019; Türkyılmaz vd., 2024).

Aytaş & Yalçın (2008), özellikle çocuk edebiyatı ürünlerinden eğitime katkıları yönünde faydalanılmasının önemli olduğunu dile getirmektedirler. Türkçe öğretiminde bilgi, beceri, değer ve tutum kazandırmada edebi metinlerden faydalanılmaktadır (Aytaş, 2006; Kaymakçı, 2013). Tüm bu özellikleriyle gezi yazıları da Türkçe eğitiminin önemli materyalleri arasında yer alır. Öğrenciler adını duyduğu, hayalini kurduğu yerleri anlatan gezi yazılarına ait örnekleri okumaya ve dinlemeye meraklı olduğundan (Topbaş & Erdem, 2021) okuma, yazma, konuşma ve dinleme gibi dört temel beceriyi geliştirmeyi hedefleyen Türkçe öğretiminde gezi yazısından yararlanılmalıdır (Maden, 2008; Öztürk, 2007; Pektaş, 2015). Gezi yazıları 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alması zorunlu türlerdendir. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre de ortaokulun tüm sınıf düzeylerine ait kitaplarda bulunması gerekmektedir. İlkokulda bilgilendirici metin türleri altında örtük olarak; ortaokulda gezi yazısı adıyla açık olarak yer almaktadır. Bu bakımdan çocukların gezi yazılarıyla gerçek anlamda tanışmaları ortaokul döneminde gerçekleşmektedir. Gezi yazısının faydaları nedeniyle çocukların yaşları ve gelişim özellikleri dikkate alınarak, türün çocuklara yönelik hazırlanmış nitelikli örnekleriyle tanışmalarının sağlanması için (Kolaç vd., 2012; Uçgun, 2010) Türkçe dersi uygun bir ortam sunmaktadır.

Türkçe ders kitapları öğretmenler için kolaylık sağlamakla birlikte etkili bir öğretim için tek başına yeterli gelmemekte; süreçte öğrencilerle etkinlikler yapılması, Türkçe öğretmenlerinin öğrencilere kılavuzluk etmesi gerekmektedir. (Kolaç vd., 2012; Sever vd., 2006; Uçgun, 2010). Buna karşın araştırmalar öğretmenler tarafından genellikle hikâye, roman, masal gibi öyküleyici metin biçimlerinin tercih edildiğini (Arı & Demir, 2013; Fırat & Coşkun, 2017; Ünlü & İpek Eğilmez, 2021), dolayısıyla çocuklara bu türlerdeki eserlerin daha çok okutulduğunu/tavsiye edildiğini ortaya koymakta, bu durum eleştirilerek çocukların farklı metin biçimleri ve türleriyle tanıştırılarak ufuklarının genişletilmesi gerektiği belirtilmektedir (Sever vd., 2006; Tozlu, 2010). Ayrıca gezi yazısı gibi bilgilendirici metin türlerinin çocuklar için yazılan eserler arasında ve alan kaynaklarında az yer alması, bazı ders kitaplarında ana metin olarak az tercih edilmesi (Aytaş & Yalçın, 2008; Gürel vd., 2007; Tarakçı & Kayadibi, 2023) genel olarak çocuk edebiyatı içerisinde ve Türkçe eğitiminde bu türlerin dolayısıyla gezi yazılarının ihmal edildiğini düşündürmektedir. Tüm bunlar, öğretmen ve öğrencilerin gözünde gezi yazılarının durumu ve türün Türkçe dersindeki yerinin nasıl değerlendirildiği gibi soruları akla getirmektedir.

Çocuklara yönelik gezi yazılarıyla ilgili yapılan araştırmaların genellikle kültürel unsurların belirlenmesi, metinlerin tür özellikleri ve eğitime katkılarının değerlendirilmesi (Arıcı vd., 2016; Batur & Gözlet, 2020; Fırat, 2023; Kaya, 2023; Kıymaz, 2015; Maden, 2008; Tekşan vd., 2019; Türkyılmaz vd., 2024) üzerine gerçekleştirildiği görülmektedir. Türün Türkçe eğitimindeki önemine karşın alanyazın tarandığında gezi yazılarıyla ilgili hedef kitle olan çocukların ve türün hem okuyucusu hem de eğitim sürecindeki kullanıcısı olarak Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine yer veren bir çalışma tespit edilememiştir. Gezi yazılarıyla ilgili öğretmen-öğrenci görüşlerine yönelik çalışmalar daha çok sosyal bilgiler dersi için (Çelik, 2019; Ünlüer, 2023) tespit edilmiştir. Bu nokta bir eksiklik olarak değerlendirilmiş ve çalışmada çocuklara yönelik gezi yazıları ve türün Türkçe dersindeki yeri konusunda öğretmen-öğrenci görüşleri belirlenerek eksikliğin giderilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin çocuklara yönelik gezi yazılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Türkçe Öğretmenlerinin çocuklara yönelik gezi yazılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Ortaokul öğrencilerinin gezi yazılarının Türkçe dersindeki yerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Türkçe öğretmenlerinin gezi yazılarının Türkçe dersindeki yerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Türkçe eğitiminin paydaşlarının gözünden türe ilişkin görüşlerin tespit edilmesinin; öğretmen ve öğrencilerin gezi yazılarına yaklaşımı, yaklaşımlarını etkileyen nedenler, bu metinlerde aradıkları temel özellikler, türün Türkçe dersindeki ve çocukların gelişimdeki yeri ve önemi vb. noktalarda önemli veriler sunacağı, bu bakımdan çalışmanın alana katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin ve Türkçe öğretmenlerinin çocuklara yönelik gezi yazılarına ve türün Türkçe dersindeki yerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amaçlandığından temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Eğitim alanında yaygın olarak tercih edilen temel nitel araştırmalarda araştırmacılar, “(1) insanların yaşamlarını nasıl yorumladığıyla, (2) dünyalarını nasıl inşa ettikleriyle ve (3) deneyimlerine ne anlam kattıklarıyla ilgilenirler. Bütün amaç, insanların hayatlarını ve deneyimlerini nasıl kavradığını anlamaktır” (Merriam, 2018, s. 22-23). Bu doğrultuda çalışmada, çocuk edebiyatında türün en önemli temsilcisi olan Gülten Dayıoğlu’na ait gezi yazılarını okuyan ortaokul öğrencilerinin ve bu eserleri öğrencilerine okutan Türkçe öğretmenlerinin gezi yazılarına ve türün Türkçe dersindeki yerine yönelik görüşleri, önerileri ortaya konulmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Muğla ili Milas ilçesinde görev yapmakta olan, çalışmaya gönüllü olarak katılan 10 Türkçe öğretmeni ve aynı bölgede öğrenim gören 15 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 1

Öğrencilere Ait Demografik Özellikler

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Sınıf
Ö1	14	E	8
Ö2	12	E	6
Ö3	12	K	6
Ö4	15	E	8
Ö5	15	E	8
Ö6	12	K	6
Ö7	13	K	7
Ö8	12	K	6
Ö9	14	K	8
Ö10	15	K	8
Ö11	13	K	6
Ö12	14	K	8
Ö13	15	K	8
Ö14	12	K	5
Ö15	12	E	6

Çalışmaya tüm sınıf düzeylerinden öğrenci katılmıştır (5. sınıftan 1, 6. sınıftan 6, 7. sınıftan 1, 8. sınıftan 7 öğrenci). Yaşları 12-15 arasında değişen katılımcıların 10’u kız, 5’i erkek öğrencidir.

Tablo 2*Öğretmenlere Ait Demografik Özellikler*

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet
Öğr1	38	K
Öğr2	29	K
Öğr3	51	K
Öğr4	25	E
Öğr6	60	K
Öğr7	32	K
Öğr8	28	K
Öğr9	50	K
Öğr10	28	K

Katılımcı 10 Türkçe öğretmeninden 8'i kadın, 2'si erkektir ve yaşları 28-60 arasında değişmektedir. Çalışmada 5. sınıftan 8. sınıfa kadar farklı sınıf düzeylerinde ders veren ve farklı yaş grubundan öğretmenlerin görüşleri alınmıştır.

Çalışmanın odak noktası, ortaokul öğrencileri ve Türkçe öğretmenlerinin çocuklara yönelik gezi yazılarına ve türün Türkçe dersindeki yerine ilişkin görüşlerini incelemek olduğundan çalışma grubu ölçüt örnekleme doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu bakımdan çalışmaya Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazılarını okuyan/tür hakkında fikir sahibi olduğu düşünülen öğrenciler ve bu eserleri öğrencilerine tavsiye eden, okutan Türkçe öğretmenleri dahil edilmiştir. Türk çocuk edebiyatında gezi yazısı türünde çok az sayıda eser bulunmaktadır. Gülten Dayıoğlu, çocuklara yönelik gezi yazısı serisi çıkarmıştır. Konuya hakimiyeti, çocuğa uygun söylemleri ile gezi türünde kaleme alınan eserler arasında en çok okunan yazar olarak bu alanda önemli bir boşluğu doldurmuş (Arıcı vd., 2016; Tekşan vd., 2019; Tozlu, 2010) ve çocuk edebiyatı alanında türün en önemli temsilcisi durumuna gelmiş bir yazardır. Bu bakımdan çalışma grubunun oluşturulmasında ölçüt olarak alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için sorumlu araştırmacılar tarafından hazırlanan; kişisel bilgileri, gezi yazısına ve türün Türkçe dersindeki yerine yönelik görüş ve önerileri kapsayan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ortaokul öğrencileri için formun demografik bilgiler bölümünde yaş, cinsiyet ve öğrenim görülen sınıf seviyesine yönelik üç soru, gezi yazılarıyla ilgili düşüncelerini ortaya koyacak 5 soru, türün Türkçe dersindeki yerine ilişkin 4 soru bulunmaktadır. Türkçe öğretmenleri için formun demografik bilgiler bölümünde yaş ve cinsiyete ilişkin iki soru, gezi yazılarına ilişkin görüşlerine yönelik 7 soru, türün Türkçe dersindeki yerine ilişkin 3 soru yer almıştır. Sorular genel olarak gezi yazılarının okunma durumu, türün önemli özellikleri ve türe ilişkin değerlendirmeleri kapsamaktadır.

Verilerin toplanabilmesi için katılımcılarla iletişime geçilmiş, uygun gün ve saatleri belirlenerek görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilen bu görüşmeler cep telefonu ile kayıt altına alınmış, her bir görüşme sonrası kayıt içeriği bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır. Verilerin dökümü sırasında öğrenciler "Ö1, ... Ö15", öğretmenler "Öğr1, ... Öğr10" şeklinde kodlanmış, veri analizi ve bulguların sunumu için ilgili kodlar kullanılmıştır.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada, aktarılabirlik için araştırmanın aşamaları açık bir şekilde sunulmaya çalışılmış; görüşme süreci, katılımcıların özellikleri, dahil edilme kriterleri, veri toplama ve analiz süreçleri vb. açıklanmıştır. Görüşme formu, ilgili alanyazın derinlemesine incelenerek hazırlanmış, kapsam geçerliğinin güçlendirilmesi için bir ölçme değerlendirme uzmanı;

anlaşılabilirlik/dil anlatım özellikleri bakımından bir Türkçe eğitimi uzmanı tarafından incelenmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda form tamamlanmıştır. Formun ön uygulaması Muğla ili Milâs ilçesinde görev yapmakta olan iki Türkçe öğretmeni ve bir kız bir erkek iki ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiş, ön uygulamayla soruların anlaşılabilirlik durumu değerlendirilmiş ve forma son şekli verilmiştir.

Kodlayıcılar arası güvenilirlik Miles & Huberman'ın (2015, s. 64) güvenilirlik formülü olan "güvenilirlik= görüş birliği sayısı/toplam görüş birliği+görüş ayrılığı sayısı" ile hesaplanmıştır. Miles & Huberman'a (2015) göre güvenilirliğin sağlanması için kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması gereklidir. Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği .86 olarak belirlenmiş ve bu sonuç araştırmanın güvenilirliği için yeterli kabul edilmiştir. Ayrıca araştırmanın iç geçerliği için verilerin analiz ve yorumlama aşamalarında da uzman görüşü alınmış, nitel veri analizinde deneyimli bir araştırmacıyla görüşmelerin bulgu ve yorumları incelenmiştir. Bulguların verileri temsil etme durumu, yapılan yorumların araştırma bulgularına dayanma durumu gibi hususlar tartışılarak araştırmanın bulgu ve yorumları olgunlaştırılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Ayrıca elde edilen veriler sayı ve yüzde olarak ifade edilmiş, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak (Yıldırım & Şimşek, 2016) araştırmanın güvenilirliği desteklenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Türkçe öğretmenleri ve ortaokul öğrencileriyle yapılan görüşmelerin verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlayabilmektir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Gizliliğin sağlanabilmesi için veriler analiz edilirken öğrenciler "Ö1, ... Ö15"; öğretmenler "Öğr1 ... Öğr10" şeklinde kodlanmıştır. Katılımcı cevaplarında sıklıkla tekrarlanan, vurgu yapılan kavramlar üzerinden kodlar; birbiriyle ilişkili olan kodlardan hareketle kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Her bir soru için katılımcıların cevaplarındaki ortak ve farklı noktalar belirlenmiş, oluşturulan kodlar üzerinden veriler düzenlenip kategorize edilmiş (*katılımcıların gezi yazılarını sevme durumu ve nedenleri, gezi yazısında aranılan temel özellikler, Türkçe derslerinde gezi yazılarından yeterli ölçüde yararlanılma durumu, Türkçe dersinde gezi yazılarından yararlanma yollarına ilişkin öneriler vb.*), tablolatırılmış ve yorumlanarak sunulmuştur. Öğrenci ve öğretmen görüşmelerinden elde edilen verilerin kategorileri ilgili temalar altında (*Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına İlişkin Görüşler, Gezi Yazılarının Türkçe Dersindeki Yerine İlişkin Görüşler*) sunulmuştur. Elde edilen verilerin yorumlanması ve karşılaştırılabilmesi için kodların tekrarlanma sıklığı ve yüzde oranları gösterilmiş, böylece bulgular tema içi ve temalar arası ilişkileri kurularak yorumlanabilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

2.6. Etik İzin

Çalışma öncesi Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan etik izni (Protokol No: 220184 , Karar No: 176, Tarih: 14.12.2022), Milli Eğitim Bakanlığında kurum izni, katılımcılardan çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarına dair imzalı katılım beyanı alınmıştır.

BULGULAR

Ortaokul öğrencileri ve Türkçe öğretmenlerinin gezi yazılarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırmanın bulguları aşağıda sunulmaktadır.

3.1. Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına İlişkin Görüşler

Bu tema altında katılımcıların gezi yazılarına ilişkin düşüncelerini içeren veriler tablolar üzerinden aktarılmaktadır.

3.1.1. Ortaokul Öğrencilerinin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına İlişkin Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin gezi yazılarına ilişkin düşüncelerini içeren veriler aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 3

Ortaokul Öğrencilerinin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevme Durumu

Sevme Durumu	Katılımcı	f	%
Seviyorum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7,	7	46.7
Sevdim	Ö8, Ö13, Ö14	3	20
Beğendim	Ö11, Ö15	2	13.3
Okuyorum ama sevemedim	Ö9, Ö10, Ö12	3	20

Araştırmaya katılan öğrencilerden 7'si (%46.7) bu türü okumayı sevdiğini belirtmiştir. Türü yeni tanımaya başladığını ifade eden 5 öğrenciden 3'ü gezi yazısı okumayı sevdiğini, 2'si ise gezi yazılarını beğendiğini dile getirmiştir. Gezi yazısı türünü "sevdim" ya da "beğendim" cevabını veren öğrenciler türü çok okuyan ya da net şekilde seven öğrenciler değildir. Ancak hoşlarına gidebilecek, onlara ilginç gelebilecek bir gezi yazısı metni olduğu zaman okuyabileceklerini belirten, türe karşı olumsuz tutumu olmayan öğrencilerdir. Katılımlardan 3'ü gezi yazısına karşı ön yargılı olmadıklarını, ancak sevme durumlarının oluşmadığını, "okuyorum ama sevemedim" şeklinde ifade etmişlerdir.

"En son Gülten Dayıoğlu'nun "Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk" kitabını okudum. Kangurular yavrularını karınlarında büyütüyorlarmış. Singapur da timsah çiftlikleri varmış. Bizde de koyunlar için var onlarda timsahlar için..." (Ö3)

"Bilmiyorum. Önyargım yok. Gezi yazısı etrafımda gördüğüm kadarıyla az. Daha çok roman var. Aşırı bilgi içerdiği için kafa karıştırıyor. Daha çok dinlendiren kitapları okumayı seviyorum." (Ö10)

"Ben daha çok hikayeleri seviyorum. ... gezi yazısı okudum ve beğendim. Devam ettiririm diye düşünüyorum." (Ö11)

Tablo 4

Öğrencilerin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevme Nedenleri

Sevme Nedeni*	Katılımcı	f	%
Merak edilen yerlerin okuyarak gezilmesi	Ö1, Ö4, Ö7, Ö15	4	33.3
Dünya seyahatine çıkma hayalinin olması, gezmenin sevilmesi	Ö2, Ö7, Ö14	3	25
Merak edilen ve ilgi çeken mekânlarla, konularla ilgili (ilginç) bilgiler bulunabilmesi	Ö3, Ö5, Ö6, Ö11, Ö13, Ö15	6	50
Eğlenceli ve ilginç bulunması	Ö6, Ö8	2	16.6

*Öğrenciler bu soruya birden fazla cevap vermiştir.

Gezi yazısı metinlerini okumayı sevdiğini/gezi yazılarını beğendiğini ifade eden 12 katılımcıya gezi yazısı türünü sevmeye nedenleri sorulmuştur. Bu öğrencilerin yarısı (%50) soruya “Merak ettiğim ve İlğimi çeken mekânlarla, konularla ilgili (ilginç) bilgiler bulabildiğim için” cevabını vermiştir. İkinci sırada %33.3 oranı ile merak edilen yerlerin gezi yazısı aracılığıyla gezilebilmesi, türün sağladığı bu imkân gelmektedir. Üçüncü sırada öğrenciler tarafından gezmeye duyulan ilgi (%25) ve bu türün eğlenceli-ilginç bulunması (%16.6) yer almaktadır.

“Merak ettiğim yerleri okuyarak geziyorum” (Ö1)

“Evet, eğlenceli bir tür. Çin’i merak ettiğim için okumuştum. Huvan şehrini. Gerçekten yarasa mı yiyorlar diye. Sonra okuduklarım çok eğlenceli geldi. Devam ettim.” (Ö6)

“...Genellikle okumuyorum. Hikâye, roman okumayı seviyorum. ... gezi yazısı okudum. Peru Arjantin gezilerinden bahseden yazar ayrıntılarıyla anlatmış. Ormanda kaybolduğu, hasta olduğu zamanları anlatmış okurken eğlendim.” (Ö8)

Tablo 5

Öğrencilerin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevmeme Nedenleri

Sevmeme Nedeni	Katılımcı	f	%
Sıkıcı bulma	Ö10, Ö12,	2	66.7
Başka türleri okumayı sevmeme	Ö9	1	33.3

Gezi yazısı metinlerini okuduğunu ancak sevmemediğini ifade eden 3 katılımcıya gezi yazısı türünü sevmeme nedenleri sorulmuştur. Öğrencilerin ikisi bu soruyu türü sıkıcı buldukları şeklinde cevaplamış, biri başka türleri okumayı daha çok sevdiğini söylemiştir.

“Yok. Roman seviyorum ben.” (Ö9).

“Bilmiyorum öyle bir ön yargım yok. Genelde romanlar karşıma çıkıyordu gezi yazıları biraz daha az kitap sayısı olarak etrafımda gördüğüm kadarlığıyla onun dışında bir ön yargım yoktu ama bilmiyorum alıp okumadım. Çok fazla bilgi içerdiği için kafa karıştırıyor... dinlendiren kitaplar, o tarz kitapları okumayı seviyorum” (Ö10)

“Gezi yazılarını çok seven biri değilim. Çok sevmem açıkçası. Sıkıcı buluyorum. Daha çok polisiye seviyorum. ...” (Ö12).

Tablo 6

Öğrencilerin Gezi Yazılarında Aradığı Temel Özellikler

Temel Özellikler*	Katılımcı	f	%
İlgi çekici, merak edilen bir yeri konu edinmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö12	6	40
İlgi çekici bilgiler verilmesi	Ö1, Ö4, Ö7, Ö10, Ö12, Ö15	6	40
Ayrıntılı bilgi vermesi, hayalde canlandırmayı sağlaması	Ö11,	1	6.7
Gidilen yerlerin kültürünü aktarması	Ö8, Ö9, Ö14	3	20
Açık ve anlaşılır olması	Ö2, Ö3, Ö5, Ö7	4	26.7
Tanınan bir yazara ait olması	Ö3,	1	6.7
Sıkıcı olmaması/eğlenceli olması	Ö5, Ö6,	2	13.3
Yurtdışında bir yeri anlatması	Ö2	1	6.7
Görsellerden yararlanılması	Ö10, Ö13, Ö15	3	20

*Bu soruya öğrenciler birden fazla cevap vermiştir.

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin bir gezi yazısında en çok aradıkları özellikler %40 oranıyla “İlgi çekici, merak edilen bir yeri konu edinmesi” ve “İlgi çekici bilgiler verilmesi”dir. İkinci sırada (%26.7) metnin dil ve anlatımı gelmekte katılımcılar eserin açık ve anlaşılır olmasını önemsediklerini ifade etmektedir. Çocukların genellikle okurken sıkılmayacağı, anlamakta zorlanmayacağı yazıları tercih ettikleri anlaşılmaktadır. “Gidilen yerlerin kültürünü aktarması” ve “görsellerden yararlanılması” özellikleri %20 oranıyla gezi yazılarında aranan özellikler arasında üçüncü sırada bulunmaktadır. Bu veriler çocukların gezi yazıları söz konusu olduğunda mekân ve verilen bilgilerde ilgi çekiciliği, kültür tanıtımını, anlatılanların görsellerle somutlaştırılmasını ve anlatımın açık ve sade bir dille yapılmasını önemsediklerini göstermektedir. Öğrenciler tarafından belirtilen fakat oranı düşük olan (%6.7) özellikler ise ayrıntılı bilgi vermesi, hayalde canlandırmayı sağlaması, tanınan bir yazara ait olması ve yurtdışında bir yeri anlatmasıdır.

“Merakımı çeken bir yer olmalı. Okurken mutlu olmalıyım. Anlatılanlar dikkatimi çekmeli. Kimse okumak istemediği bir şeyi zorla okumaz.” (Ö1)

“Anlatılanlar, bilinen bir yazar olursa okurum. Arkadaşlarımdan okuduğu bir kitapsa da okurum.” (Ö3)

“Okumayı sürdürebilmek. Ben okurken sıkılmadığım bir kitabı devam ettirebiliyorum. Ayrıca kullandığı kelimeler fazla anlamayacağım sözcük olmamalı. Çünkü anlayamadığım bir kitabı boşa okumuş olurum. Ama Okyanuslar Ötesine Yolculuk okurken çok eğlendim, bu sebeple kitap dili açısından anlaşılır. İlgimi çektiği içinde merakımı gideren bir kitap oldu” (Ö5)

“Gülten Dayıoğlu'nun yaptığı gibi resimlendirmeye önem verirdim. Yeri tanıtmadan bir resim koyar daha sonra bir resim daha koyardım. Etrafta gördüklerimi ve duygularımı anlatırdım.” (Ö10)

“Yazar gezdiği yerleri ayrıntılarıyla anlatmış. Hayalimde de canlandırdım. Gitmiş gibi oldum. Orada ölüleri yakıyorlarmış ama bizim ülkemizde yok. Buna şaşırmıştım. Eşleri ölünce eşleriyle birlikte karılarıyla diri diri yakıyorlarmış.” (Ö11)

Tablo 7

Öğrencilere Göre Gezi Yazılarının Çocukların Gelişimi/Eğitimi Üzerindeki Etkileri

Etkiler*	Katılımcı	f	%
Bir yer hakkında bilgi sahibi olmayı, o yeri tanımayı sağlaması	Ö1, Ö2, Ö4, Ö10, Ö12	5	33.3
Genel kültür bilgisi edinmeyi sağlaması	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö14	6	40
Okuma alışkanlığını olumlu etkilemesi	Ö4	1	6.7
Farklı kültürleri öğrenme ve bunu kendi kültürü ile karşılaştırmayı sağlaması	Ö6, Ö9, Ö10	3	20
Yeni öğrenilen bilgileri pekiştirmesi	Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15	6	40

* Bu soruya öğrenciler birden fazla cevap vermiştir.

Katılımcıların %40'ı gezi yazılarının öğrencilerin genel kültürünü artırdığını ve öğrenilen bilgileri pekiştirdiğini dile getirmektedir. Test çözerken, derslerde sorulan soruları cevaplarırken, okudukları gezi kitaplarındaki bilgilerin faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Diğer cevaplara bakıldığında da aslında genel olarak bilgi verme/genel kültürü artırma özelliğinin altında değerlendirilebilecek açıklamalar oldukları dikkat çekmektedir. Bunlar sırasıyla; Bir yer hakkında

bilgi sahibi olma, o yeri tanıma (%33.3), farklı kültürleri öğrenme ve bunu kendi kültürü ile karşılaştırmadır (%20). Bunlardan farklı olarak dile getirilen tek özellik okuma alışkanlığına katkısıdır (%6.7). Ancak bu cevabı veren tek katılımcı bulunmaktadır.

“Önemlidir. Çünkü ben gezi yazıları okurken okuduğum yerlerle ilgili pek çok şey öğrendim. Bir sürü bilgi edindim.” (Ö2)

“Bence çok önemli. Yeni kültürleri öğrenmek çok yararlı. Genel kültürüm artıyor. Okuma kitaplığım genişliyor. İnsanlar benle konuşurken sizin gibi şaşıyor ve bu benim çok hoşuma gidiyor.” (Ö4)

“Eğitim açısından bilmiyorum. Âmâ bana gerçek hayatta birkaç bilgi verdi.

Mesela; Kristof Kolomb Amerika’yı keşfeden kişiymiş. Atlas ile Büyük okyanus arasında kalan bir ülkeymiş. Kızılderililer gerçekmiş. Eskiden Amerika’da yaşıyorlarmış ama bazı kötü şeyler yapmış Amerikalılar onlara.” (Ö5)

“Bence genel kültür bilgisini arttırıyor. Bazı şeylere farklı davranmamı sağlıyor. Mesela biz inek yiyoruz. Ama bazı yerlerde o kutsal bir şey. O yüzden Hindistan’a gittiğimde dikkatli olmalıyım.” (Ö6)

“Farklı şeyleri severek öğreniyorum. Hoca derste geçen gün betimleyici anlatımı anlatırken ben okuduklarımdan örnekler verdim. Çok başarılı dedi.” (Ö7)

“Sosyal bilgiler dersinde öğretmen soru sorduğunda soruyu bilmiştim. Bilgiler veriyor. Diğer dersler de de işe yarıyor.” (Ö15).

3.1.2. Türkçe Öğretmenlerinin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına İlişkin Görüşleri

Türkçe öğretmenlerin gezi yazılarına ilişkin düşünceleri aşağıda tablolar aracılığıyla sunulmaktadır.

Tablo 8

Türkçe Öğretmenlerinin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevme Durumu

Sevme Durumu	Katılımcı	f	%
Seviorum	Öğr1, Öğr2, Öğr3, Öğr6, Öğr7, Öğr8, Öğr9, Öğr10	8	80
Pek okumam	Öğr4, Öğr5	2	20

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerden 8’i (%80) bu türü okumayı sevdiğini belirtirken 2’si (%20) okumadığını ifade etmiştir.

Tablo 9

Öğretmenlerin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevme Nedenleri

Sevme Nedeni*	Katılımcı	f	%
Yeni yerler, kültürler, medeniyetler tanıma imkânı sunması	Öğr1, Öğr2, Öğr7, Öğr9	3	37.5
İlgi çekici, merak uyandıran, eğlenceli bir tür olması	Öğr2, Öğr6, Öğr9, Öğr10	4	50
Güzel bir yazı türü olması	Öğr6, Öğr8	2	25
Bilgilendirici olması, okuyarak seyahat edebilme fırsatı sunması	Öğr3	1	12.5

*Bu soruya öğretmenler bir den fazla cevap vermiştir.

Genel olarak gezi yazısı metinlerini okumayı sevdiğini belirten 8 öğretmene türü sevme nedenleri sorulmuştur. Öğretmenlerin 4’ü (%50) bu soruya “ilgi çekici, merak uyandıran,

eğlenceli bir tür olması” cevabını vermiştir. İkinci sırada %37.5 oranı ile “yeni yerler, kültürler medeniyetler tanıma imkânı sunması”, üçüncü sırada güzel bir yazı türü olması (%25) gelmektedir. Aynı zamanda bilgilendirici olması ve okuyarak seyahat edebilme fırsatı sunması da (%12.5) türün sevilme nedenleri arasında yer almaktadır.

“Severim. Karşıma çıkarsa okurum. İlginç. Başka bir ülke, medeniyet ile ilgili bilgi sahibi olurum.” (Ö2)

“Evet. Yeni yerler bilmek güzel. Eğlenceli masrafsız hem de” (Öğr9)

“Severim. İlgi çekici, merak uyandırıcı bir tür bence” (Öğr10).

Tablo 10

Öğretmenlerin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarını Okumayı Sevmeme Nedenleri

Sevmeme Nedeni	Katılımcı	f	%
Akıcı bulmamak	Ö4	1	50
Başka türleri okumayı sevmek	Ö5	1	50

Gezi yazısı metinlerini okuduğunu ama sevemediğini ifade eden 2 katılımcı, bunun nedeni olarak, türü akıcı bulmamaları (Öğr4) ve başka türleri okumayı sevmeleri (Öğr5) olarak açıklamışlardır.

“Açıkçası pek okumam. Kitap okurum. Roman şiir ama gezi yazısı özellikle açık okumuşluğum yoktur. Bilmem pek akıcı gelmiyor bana.” (Öğr4)

“Hayır. Sevmekten ziyade açıkçası okumaya diğer türler ile devam ediyorum. Hikâye gibi. Belki de zamanında bizim öğretmenimizde bize bu türü sevdiremedi.” (Öğr5).

Tablo 11

Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Çocuklara Yönelik Gezi Yazılarına İlgi Duyma Durumu

İlgi Durumu	Katılımcı	f	%
İlgi duyuyorlar	Öğr1, Öğr2, Öğr6, Öğr7, Öğr9, Öğr10	6	60
İlgi duymuyorlar	Öğr3, Öğr4, Öğr5, Öğr8	4	40

Öğretmenlerin %60’ına göre, öğrencilerin gezi yazısı türüne karşı ilgisi bulunmakta, %40’ına göre ise ilgisi bulunmamaktadır. Gezi yazısı türüne karşı öğrencilerinin ilgisi olduğunu belirten öğretmenler tarafından, öğrencilere fırsat sunulması halinde gezi yazısının öğrencilerin ilgisini çeken bir tür olabileceği ifade edilmiştir.

“Çocuklar yeni yerlere, yeni bilgilere karşı bu yaş grubunda oldukça hevesli ve meraklı oluyor. Anlatılsa dinlerler.” (Öğr2)

“Öğrenciler gezi yazılarını öğrenmeye pek açık değiller. Sürekli test çözmek istiyorlar ya da vampirli, cinayetli kitapları tercih ediyorlar.” (Öğr3)

“Açıkçası çocukların serbest okuma zamanlarındaki seçtikleri kitaplardan yola çıkarsam geneli roman veya öykü okumayı seviyor. Gezi yazılarına dair şu ana kadar okuyan bir öğrencimi fark etmedim. O sebeple ilgileri yok diyebilirim.” (Öğr4)

“Çocuklar birer mücevher. Bilgiye açlar. Onlara ne verirseniz almaya hazırlar. O sebeple ilgilerinin her zaman olduğunu düşünüyorum. Merak ve keşfetme duygularına en iyi hitap edecek türlerden biri de gezi yazısı.” (Öğr6)

“İlgileri merak ettikleri bir olay olduğu zaman çekiliyor. O sebeple ilgi duyuyorlar diyebilirim.” (Öğr10).

Tablo 12

Öğretmenlerin Gezi Yazılarında Aradığı Temel Özellikler

Temel Özellikler*	Katılımcı	f	%
İlgi çekici, merak edilen bir yeri konu edinmesi	Öğr4, Öğr5, Öğr8, Öğr9, Öğr10	5	50
Sürükleyici bir dili, anlatımı olması	Öğr1, Öğr2, Öğr4, Öğr7	4	40
İlginç olması	Öğr2	1	10
Tanınan bir yazar tarafından yazılmış olması	Öğr2	1	10
Okuyucu özelliklerine uygun olması	Öğr3	1	10
Bizzat gezilen yerin anlatılması	Öğr3, Öğr5, Öğr10	3	30
Okuyucuyu beslemesi, yeni yerler ve bilgiler ile ilgili fikir sahibi yapması	Öğr6, Öğr7	2	20

*Bu soruya öğretmenler birden fazla cevap vermiştir.

Tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin bir gezi yazısında en çok aradıkları özelliklerin başında %50 oranıyla ilgi çekici, merak edilen bir yeri konu edinmesi gelmektedir. İkinci sırada (%40) metnin dil ve anlatımının sürükleyici olması gelmekte katılımcılar eserin sürükleyici olmasını önemsediklerini ifade etmektedir. İlginç olma, okuyucu özelliklerine uygunluk, bilinen yazara ait olma (%10) gibi özellikler en az ifade edilenlerdir.

“Dili sürükleyici olmalıdır.” (Öğr1)

“İlginç olmalı. Yazarı bilindik olmalı sürükleyici olmalı.” (Öğr2)

“İlgi çekici bir yeri anlatmalı. Akıcı olmalı okuyan biri bundan sıkılmamalı” (Öğr4)

“Anlatımı okuyucuyu beslemeli, onu yeni yerler ve bilgilerle ilgili fikir sahibi yapmalıdır.” (Öğr6).

Tablo 13

Öğretmenlere Göre Gülten Dayıoğlu'nun Çocuklar İçin Kaleme Aldığı Gezi Yazılarının Çocuklara Uygunluk Durumu

Uygun Bulma Durumu	Katılımcı	f	%
Uygundur	Öğr1, Öğr2, Öğr3, Öğr4, Öğr5, Öğr6, Öğr7, Öğr8, Öğr9, Öğr10,	10	100
Uygun değildir	-	0	0

Araştırmaya katılan 10 Türkçe öğretmenin tamamı Dayıoğlu'nun gezi kitaplarının çocuklar için uygun eserler olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

“Çocuklar için yazan bir yazar olduğu için okuyucusunu gözeterik yazıyor. O sebeple uygun.” (Öğr2)

“Yazarın eserleri, zaten öğretmen kökenli olduğu için seviyelerine uygun, anlaşılır olduğunu düşünüyorum.” (Öğr3)

“Yazdıkları çocuklara uygundur benim fikrimce.” (Öğr6).

Tablo 14*Öğretmenlere Göre Gezi Yazılarının Öğrencilerin Gelişimi/Eğitimi Üzerindeki Etkileri*

Etkiler*	Katılımcı	f	%
Yeni yerleri kitaplar aracılığıyla tanıtması	Öğr1, Öğr4, Öğr6, Öğr7, Öğr8, Öğr9	6	60
Bilgilerini artırması	Öğr2, Öğr4, Öğr6, Öğr8, Öğr9	5	50
Farklı kültürlerle kendi kültürü arasında bağ kurabilmeyi sağlaması	Öğr3, Öğr6	2	20
Çocuktaki bilme, araştırma ihtiyaçlarını artırması	Öğr5, Öğr7, Öğr8, Öğr10	4	40
Okuma alışkanlığı kazandırılabilir.	Öğr10	1	10

* Bu soruya öğretmenler birden fazla cevap vermiştir.

Öğretmenlerin %60'ı yeni yerleri kitaplar vasıtasıyla öğrencilere tanıtmanın faydalı olacağını belirtmektedir. İkinci sırada (%50) gezi yazılarının çocukların bilgilerini artırması, ardından araştırmaya yöneltmesi (%40), farklı kültürlerle kendi kültürü arasında bağ kurması (%20), okuma alışkanlığı kazandırması (%10) gelmektedir.

“Her bilginin yaşanarak öğrenilmesi mümkün olmadığı için yeni yerleri kitaplardan tanınmanın faydalı olacağını düşünüyorum.” (Öğr1).

“En azından kendi kültürleri ile dünyadaki kültürler arasında bağ kurabilirler.” (Öğr3).

“Çocuğa bir genel kültür bilgisi aktarılıyor. Çocuk yeni bir ülke yeni bir kültür yeni bir yaşam öğrenmesi için fırsat veriliyor.” (Öğr6).

3.2. Gezi Yazısının Türkçe Dersindeki Yerine İlişkin Görüşler

Bu tema altında ortaokul öğrencileri ve Türkçe öğretmenlerinin gezi yazısı türünün Türkçe dersindeki yerine ilişkin görüşleri ve önerileri yer almaktadır.

3.2.1. Ortaokul Öğrencilerinin Gezi Yazısının Türkçe Dersindeki Yerine İlişkin Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin gezi yazısının Türkçe dersindeki yerine yönelik görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 15*Öğrencilere Göre Türkçe Ders Kitaplarındaki Gezi Yazılarının Sayı Bakımından Yeterlilik Durumu*

Yeterlilik Durumu	Katılımcı	f	%
Yeterli	Ö1, Ö2, Ö3	3	20
Yeterli değil	Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15	9	60
Fikrim yok	Ö7, Ö9, Ö14	3	20

Araştırmaya katılan öğrenciler genel olarak Türkçe ders kitaplarındaki gezi yazılarının sayı bakımından yeterli olmadığını düşünmekte, diğer türlere (masal, hikâye, roman, fabl vb.) daha çok yer verildiğini ifade etmektedirler (%60). Katılımcıların %20'si ders kitaplarındaki gezi yazısı metinlerinin sayı bakımından yeterli olduğunu düşünürken %20'si konu hakkında fikri olmadığını belirtmiştir.

“Kitaplarda her türden veriliyor. Gezi yazıları da var. Bence yeterli.” (Ö1)

“Bence yeterli. Zaten her metin işleniyor. Hikâye, şiir, gezi yazısı hepsinden örnekler var.” (Ö3)

“Genellikle kitaptan metinleri işlemiyoruz. Öğretmenimiz konuları farklı bir kitaptan işliyor. Orada getirdiklerini de genellikle hep bilgi içeren yazılar. Ama bir keresinde Karadeniz ile ilgili bir gezi yazısı getirmişti. Gezi türünü işlerken. Benim için bu yeterli olmadı. Ama ben zaten istediğim zaman istediğim şeyi okuyorum. Bu eksikliği böyle telafi edebilirim.” (Ö4)

“Maalesef. Ama bunu ders kitapları ile sınırlı tutmak bence yanlış. Biz yardımcı kitapları kullanıyoruz. Ders kitaplarını kullanmıyoruz. Maalesef özellikle 8 (sınıf) olduğumdan beri pek metin türü işlemiyoruz. Genellikle paragraf okuma, dil bilgisi soru çözümünü o yüzden evde okuyorum bende.” (Ö5)

“Bizim kitapları sadece ödev verildiği zaman açıyorum. İçerisindeki metinlere hiç bakmadım.” (Ö7)

“Biraz daha arttırılabilir. Ama diğerlerine daha çok yer veriliyor. Ama gezi yazılarına da yer verilse güzel olur.” (Ö10)

“Gezi yazısı çok karşımıza çıkmıyor. Genel olarak şiir. Söz sanatları benzetmeler için kullanılıyor.” (Ö13)

“Baktığımda çok bulamadım. Galiba bir tane...” (Ö15).

Tablo 16

Öğrencilere Göre Türkçe Derslerinde Gezi Yazılarından Yeterli Ölçüde Yararlanılma Durumu

Yararlanma Durumu	Katılımcı	f	%
Yararlanılıyor	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö12, Ö14, Ö13	9	60
Yararlanılmıyor	Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö15	6	40

Tabloya göre öğrencilerin 9’u (%60) Türkçe derslerinde gezi yazılarında yeterli ölçüde yararlandığını, geriye kalan 6 öğrenci de (%40) yeterli ölçüde yararlanılmadığını düşünmektedir. Yararlanılma durumunun yeterli olduğunu düşünler daha fazla olmakla birlikte yararlanılmadığını düşünenler de küçümsenmeyecek bir orana sahiptir.

“Hocamız, kültür medeniyet konusunda kitaptan örnek metin vermişti. Onu bize anlatmıştı. Gezi yazılarını da anlatırken ... kısa metinler getirmişti. “Bursa Gezisi” ve “Diyarbakır Gezisi” diye bu iki şehri anlatmıştı.” (Ö1)

“Yararlanılıyor. Öğretmen bize her derste yeni bir şey öğretiyor. Yeni şeyler hazırlıyor. Gezi yazılarını anlatırken de aynısını yapmıştı. “Manyas Kuş Cenneti” ne dair bir yazı okutmuştu.” (Ö3)

“Hayır bence öğretmende okumuyor. Okusalar konuşurken zorlanmazlar.” (Ö4)

“Hayır. Çünkü belli şeyleri öğretiyorlar. Genellikle dilbilgisi, sürekli metin yazıyoruz. Ya da şiir...” (Ö7)

“En çok şiir vardı. Ama gezi yazısı örneklerde vardı. Öğretmenimiz çeşitli kaynaklardan gezi yazısını işledik örnekler verdi.” (Ö9)

“Gezi yazılarından çok örnek vermiyor.” (Ö11)

“Yetersiz. Çok az. Sadece gezi yazısı da değil diğerlerini de arttırabilirler. Hep o olmasın. Hep masal ve fabl var.” (Ö15)

Tablo 17

Öğrencilerin Türkçe Derslerinde Gezi Yazılarından Yararlanma Yollarına İlişkin Önerileri

Öneriler	Katılımcı	f	%
Farklı metinler farklı kültürler okutulabilir/Farklı kaynaklardan gezi yazıları okunabilir.	Ö1, Ö3, Ö8, Ö11, Ö13	5	33.3
Öğrencilere istedikleri bir kitabı okuyup özet çıkarma ödevi verilebilir.	Ö4, Ö11, Ö15	3	20
Sınıf kütüphanesi oluşturulabilir.	Ö4	1	6.7
Okuma saatinde test çözdürmektense öğrencilere kitap okutulabilir.	Ö5	1	6.7
Anlatım biçimleri için örnek olarak kullanılabilir.	Ö7	1	6.7
Sıklımadan öğrenilmeli. Oyun tarzında anlatım yapılabilir. İlgili ipuçları verilip neresi olduğu tahmin ettirilebilir.	Ö10	1	6.7
Kitapla ilgili sınav yapılabilir.	Ö11	1	6.7
Bir yer araştırılarak sınıfta anlatılabilir.	Ö13	1	6.7
Cevapsız	Ö2, Ö6, Ö9, Ö12, Ö14	5	33.3

Tabloya göre öğrencilerin genel itibarıyla farklı gezi yazısı örneklerinin sunulması (%33.3) ve özet çıkarma ödevi verilmesi (%20) önerisinde buldukları görülmektedir. Bunun dışında birer öğrenci tarafından; sınıf kütüphanesi kurulması, okuma saatinde kitap okunması (okuma etkinliği yerine test çözdürülmesi eleştirilmektedir), anlatım biçimleri için örneklerin gezi yazısından sunulması, oyunlaştırarak ya da araştırarak sınıfta ilgili yeri anlatma, kitap sınavı yapma önerileri sunulmaktadır. Ayrıca bu soruya cevap vermeyen öğrencilerin oranı %33.3'tür.

Tablo 18

Öğrencilere Göre Öğretmenlerinin Gezi Yazısıyla İlgili Yaptığı Etkinlikler

Etkinlikler*	Katılımcı	f	%
Farklı kaynaklardan, ilgili metinler getirmek	Ö1, Ö6, Ö8, Ö9,	4	26.7
Gezi resimleri sunmak	Ö1	1	6.7
Gezi yazısı türünü anlatmak	Ö10	1	6.7
Konu ile ilgili örnek kitap getirmek	Ö3	1	6.7
Konu ile ilgili destekleyici videolar izletmek	Ö2	1	6.7
Herhangi bir etkinlik yapılmıyor	Ö4, Ö5, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14	6	40

* Bu soruya öğrenciler birden fazla cevap vermiştir.

Tabloya göre öğrenciler (%40) genel olarak öğretmenlerinin derste gezi yazılarına dair bir çalışma yapmadığını belirtirken bir kısmı farklı kaynaklardan ilgili metinlerle (%26.7) gezi yazısı örneklerinin sunulup işlendiğini ifade etmiştir.

“Farklı resimler ve Türkiye’deki yerlerle ilgili metinler getirmişti.” (Ö1)

“Öğretmenimiz genellikle bir şey yapmıyor. Bize konuları anlatır sonra test çözdürür. Fazla kitap okumayız derslerde.” (Ö4)

“Öğretmenimiz çeşitli kaynaklardan gezi yazısını işledik örnekler verdi.” (Ö9)

“Gezi yazılarından çok örnek vermiyor.” (Ö11).

3.2.2. Türkçe Öğretmenlerinin Gezi Yazılarının Türkçe Dersindeki Yerine İlişkin Görüşleri

Bu tema altında Türkçe öğretmenlerinin gezi yazısının Türkçe dersindeki yerine yönelik görüşleri sunulmaktadır.

Tablo 19

Öğretmenlere göre Türkçe Ders Kitaplarındaki Gezi Yazılarının Sayı Bakımından Yeterlilik Durumu

Yeterlilik Durumu	Katılımcı	f	%
Yeterli	Öğr1	1	10
Yetersiz/Sayısı artırılmalı	Öğr2, Öğr3, Öğr4, Öğr5, Öğr6, Öğr7, Öğr8, Öğr9, Öğr10	9	90

Öğretmenlere göre (%90) Türkçe ders kitaplarında gezi yazıları yeterli ölçüde yer almamaktadır. Yeterli olduğunu belirten bir öğretmen de sayıca örneklerin artırılabilceğini ifade etmektedir.

“Yeterli ama sayısı arttırılabilir.” (Öğr1)

“Sadece gezi yazısı türü açısından değil diğer türlerde maalesef yetersiz buluyorum.” (Öğr7)

“Yetersiz. Genel itibari ile her sınıf düzeyinde hikâye, şiir türlerinin fazla olduğu görülmektedir.” (Öğr8)

Tablo 20

Öğretmenlere Göre Türkçe Derslerinde Gezi Yazılarından Yeterli Ölçüde Yararlanılma Durumu

Yararlanma Durumu	Katılımcı	f	%
Yararlanılıyor	Öğr1, Öğr4, Öğr7, Öğr9, Öğr10	5	50
Yararlanılmıyor	Öğr2, Öğr3, Öğr5, Öğr6, Öğr8	5	50

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %50’si gezi yazılarından etkin şekilde yararlandığını diğer yarısı (%50) ise uygun ortam ve zamanın olmaması sebebiyle yararlanılmadığını düşünmektedir.

“Evet kullanılıyor. Çocuklar ne kadar çok türle haşır neşir olursa onlar için o kadar bilgi birikimi demek bence. Bu yüzden özellikle gezi yazıları gibi bilgilendirici türleri de okumaları, bilmeleri gerek.” (Öğr4)

“Hayır. Ben kendi açımdan fazla gezi yazısı vermiyorum. Genellikle ben 7. sınıflara giriyorum. Çocuklar bilim-kurgu savaşı, tarih seviyor. Bende onların motivasyonlarına göre hareket ediyorum.” (Öğr5)

“Hayır. Aslına bakarsanız. Şu an ki programlarla, verilen kitaplarla hiçbir türe yeterli zaman ve etkin kullanım verilmiyor. Genel itibariyle roman, hikâye, şiir türleri arasında metinler dönüyor.” (Öğr6)

“Pek etkin kullanılmıyor. Kendi açımdan değerlendirecek olursam bu soruyu, bende metin türlerini işlerken üstün körü bu konuya değinmişim. Tanımını verip diğer türe geçiş yapmışım.” (Öğr8)

Tablo 21

Öğretmenlerin Türkçe Derslerinde Gezi Yazılarından Yararlanma Yollarına İlişkin Önerileri

Öneriler*	Katılımcı	f	%
Örnek metin sunmak, kitap tavsiye etmek	Öğr1, Öğr2, Öğr4, Öğr5, Öğr6, Öğr7, Öğr8, Öğr9	8	80
Kültürleri tanımada, kültürler arasındaki bağlantıyı fark ettirmede kullanma	Öğr3	1	10
Öğretici metin türlerini anlatırken örnek metin kullanmak	Öğr3	1	10
Kendi gezi yazılarını yazmalarını istemek.	Öğr 8, Öğr10	2	20

* Bu soruya öğretmenler birden fazla cevap vermiştir.

Öğretmenlerin %80'i farklı örnek metin sunmak, kitap tavsiye etmek önerisini ilk sıraya koymaktadır. Öğrencilerle gezi yazısı yazma çalışmaları yapılabileceği (%10) önerisi dışında birer öğretmen tarafından; kültürleri tanımada, kültürler arasındaki bağlantıyı fark ettirmede, metin türlerini anlatırken örnek metin olarak kullanılması ile Türkçe dersinde gezi yazısından yararlanabileceği ifade edilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Gezi yazıları üzerine katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin büyük kısmının (%80) gezi yazısı okumayı sevdiği, türü beğendiği belirlenmiştir. Öğretmenlere göre (%60) çocukların gezi yazılarına ilgi duyduğu verisi de değerlendirildiğinde genel olarak katılımcıların türe karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın bazı araştırmalarda öğretmen ve öğrencilerin daha çok öyküleyici metinleri sevdiği, bilgilendirici metinlerin dolayısıyla gezi yazılarının daha az tercih edilen türler olduğu belirtilmektedir (Arı & Demir; 2013; Çeçen vd., 2016; Fırat & Coşkun, 2017; Ünlü & İpek Eğilmez, 2021).

Gezi yazılarının öğretmen ve öğrenciler tarafından sevilme nedenlerinin başında, ilgi çekici yerlerin konu edilmesi ve çeşitli bilgiler aktarması özelliği gelmektedir. Bu durum çocukların ve öğretmenlerin gezi yazılarında en çok merak uyandırma/ilgi çekicilik özelliğini önemsedikleri sonucunu orta koymaktadır. Gezi yazılarının sevilme nedenlerine bakıldığında; hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin aynı sebeple, türü sıkıcı buldukları için sevmedikleri, bu nedenle ilgili katılımcıların başka türleri okumayı daha çok tercih ettikleri saptanmıştır. Türün sevilme ve sevilme nedenleri değerlendirildiğinde verilerin birbiriyle örtüştüğü görülmektedir. Türü sevenlerin ilginç ve merak uyandıran bilgiler içerdiğini belirtmesi, sevmeyenlerin ise türü sıkıcı bulması aslında katılımcıların gezi yazısında aynı özelliğe dikkat ettiklerini, okurken sıkılmamayı temel aldıklarını göstermektedir. Bu noktada katılımcıların bireysel farklılıklarına bağlı olarak türden zevk alma durumlarının değiştiği söylenebilir.

Öğretmenlerin ve öğrencilerin gezi yazısında aradığı temel özellik, merak edilen bir yeri konu edinmesi ve ilgi çekici bilgiler vermesidir. Öğrenciler gezi yazılarında ayrıca; kültürel tanıtımı, anlatılanların görsellerle somutlaştırılmasını ve anlatımın açık ve sade bir dille yapılmasını önemsemektedir. Dolayısıyla öğrencilerin gezi yazılarında sadece içeriğe değil aynı zamanda dil-anlatım ve şekil özelliklerine de dikkat ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar alan kaynaklarında çocuklara yönelik gezi yazılarında bulunması istenen temel özelliklerle örtüşmektedir. (Arıcı vd., 2016; Batur & Gözlet, 2020; Fırat, 2023; Kıymaz, 2015; Kolaç vd., 2012; Oğuzkan, 2001; Tekşan vd., 2019; Türkyılmaz vd., 2024).

Gezi yazılarının çocukların gelişimi/ eğitimi üzerindeki en önemli etkisinin öğrencilere göre genel kültürü artırması ve yeni bilgileri pekiştirilmesi; öğretmenlere göre de çocukların yeni yerleri tanınmasını sağlaması, bilgilerini artırması ve araştırmaya yöneltmesi olduğu belirlenmiştir. Buna göre gezi yazılarının katılımcılar arasında daha çok bilgiyi/genel kültürü artıran bir tür olarak öne çıktığı değerlendirilebilir. Gezi yazısı üzerine yapılan araştırmalarda da türün okurlara en önemli katkılarından birinin genel kültürü, görgüyü zenginleştirilmesi olduğu belirtilmektedir (Fırat, 2023; Kaya & Ekiçi, 2015; Maden, 2008; Tekşan vd., 2019). Bu bakımdan elde edilen verinin alan kaynaklarıyla örtüştüğü söylenebilir. Katılımcılar tarafından türün çocuklara katkısı arasında en az ifade edilen özellik ise (her iki grupta da 1 katılımcı) okuma alışkanlığı kazandırmasıdır. Oysa kaynaklar çocuk edebiyatı türlerinin ve dolayısıyla gezi yazılarının okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmada önemli bir yeri olduğunu vurgulamaktadır (İnce Samur, 2018; Fırat, 2023; Sever, 2003, Tekşan vd., 2019). Buna göre gezi yazısının katılımcılar tarafından okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırmada yeterli görülmeyen bir tür olduğu, türün okuma alışkanlığı kazandırmadaki yeri konusunda öğrenci ve öğretmenlerin farkındalığının yeterli olmadığı düşünülebilir. Bu durum genel olarak türün çocuk edebiyatı içerisinde ve eğitim sürecinde öğretmenler tarafından ihmal edilmesi, öğretmenlerin ve dolayısıyla öğrencilerin bilgilendirici metin türlerine daha uzak olması gibi nedenlerle ilişkilendirilebilir. Alandaki çalışmalar da verileri bakımından bu duruma işaret etmektedir. Araştırmalara göre ortaokul öğrencileri öyküleyici metinleri gezi yazısı vb. bilgilendirici metinlere göre daha çok tercih etmektedir (Çeçen vd., 2016). Arı & Demir (2013), ilköğretim bölümü üçüncü sınıfta okuyan öğretmen adaylarının okudukları kitap türleri arasında aşk-sevgi konulu kitaplar, macera-bilim kurgu kitapları ve kişisel gelişim kitapları olduğunu belirlemiştir. Fırat & Coşkun'un (2017) araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının okumayı tercih ettiği kitap türleri arasında edebi eserlerin, ardından katılımcıların ilgi alanlarına giren konularla ilgili kitapların ve kişisel gelişim kitaplarının geldiği belirlenmiştir. Ünlü & İpek Eğilmez (2021) de çalışmalarında Türkçe öğretmenlerinin en çok okuduğu türlerin roman, şiir ve öykü olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Coşkun & Fırat'ın (2023) çalışmasına göre Türkçe öğretmeni adaylarının okumayı en çok tercih ettikleri metin türleri roman, öykü ve şiirdir. İlgili çalışmaya göre genellikle bilgilendirici metinlerin (deneme, makale, biyografi vb.) arka planda kaldığı, öğretmen adaylarının okumak için en çok tercih ettiği türler arasında gezi yazısının bulunmadığı görülmektedir. Dolayısıyla araştırmalar, öğretmenler ve öğretmen adayları tarafından okunmak üzere en çok tercih edilen kitapların daha çok edebi metinler olduğu, bilgilendirici metinlerin arka planda kaldığı noktasında örtüşmektedir.

Araştırmaya göre öğrencilerin önemli bir kısmı (%60), öğretmenlerinse tamamına yakını (%90) Türkçe ders kitaplarındaki gezi yazılarını sayı bakımından yetersiz bulmaktadır. Bu noktada öğretmenler ve öğrenciler aynı görüştedirler. Katılımcıların gezi yazılarının ders kitaplarında daha çok yer almasını istemeleri türü sevdiğileri verisiyle de örtüşmektedir. Ders kitaplarında bilgilendirici metin türlerine yeterince yer verilmediği, bu tür metinlerin ana metin olarak çok yer almadığı, özellikle gezi yazısı türündeki metin sayısının az olduğu ya da metin türlerinin dağılımının dengesiz olduğu gibi tespitler farklı çalışmalarda (Baş, 2003; Ceylan vd., 2017; Özbay & Çeçen, 2012; Delican & Temizyürek, 2016) da yer almaktadır. Türkçe ders kitaplarında gezi yazısı genellikle en düşük yer alma oranına sahip türler arasında görülmektedir (Pilav & Oğuz, 2013).

Türkçe derslerinde gezi yazılarından yeterli ölçüde yararlanılma durumu için Öğretmenlerin yarısı derslerde gezi yazılarından araç olarak yararlandığını, türün etkin şekilde kullanıldığını düşünürken diğer yarısı yeterli ölçüde yararlanılmadığını düşünmektedir. Dolayısıyla bu konuda öğretmenler arasında belirgin bir fikir ayrılığı olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ise yarıdan fazlası (%60) Türkçe derslerinde gezi yazılarından yeterli ölçüde yararlandığını düşünmektedir. Türün ders kitaplarında yeterli oranda yer almadığını ifade eden öğrencilerin, bu türden derste yeterli ölçüde yararlandığını düşünmeleri bir çelişki olarak gözükabilir. Ancak bazı öğrenciler, eksik kalan kısımları öğretmenleri vasıtasıyla, ders dışı etkinlikler yaparak veya öğretmenlerin konuya dair sınıfa getirdiği örneklerle tamamladıklarını ifade etmişlerdir.

Ortaokul öğrencileri, Türkçe dersinde gezi yazılarından yararlanma yollarına ilişkin olarak en çok, “farklı gezi yazısı örneklerinin sunulması ve özet çıkarma ödevi verilmesi; öğretmenler de büyük oranda (%80) “örnek metin sunma, kitap tavsiye etme” önerisinde bulunmuştur. Öğretmen ve öğrencilerin ilk sıralardaki önerilerinin ortak olduğu, genellikle okullarda yürütülen çalışmaları temel aldıkları; özgün önerilerde bulunmadıkları değerlendirilmektedir. Bu durum öğretmenlerin Türkçe derslerinde gezi yazısı türünden nasıl yararlanılabileceği konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları ya da bu konuya yeterince kafa yormadıkları şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin önemli bir kısmı (%40), öğretmenlerin derslerde gezi yazılarıyla ilgili etkinlik yapmadığını belirtmiştir. Bazı öğrencilere göre de öğretmenler farklı kaynaklardan gezi yazısı örnekleri getirerek (%26.7); resim, video vb.den yararlanarak (%6.7) tür bilgisi vermeye çalışmaktadır. Oysa kaynaklarda Türkçe öğretiminin en önemli sorunlarından birinin öğretim ortamının değişik uyaranlarla zenginleştirilmemesi olduğu belirtilerek çok uyaranlı eğitim ortamları yaratılması ve etkinliklere yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Kolaç vd., 2012; Sever vd., 2006; Uçgun, 2010). Öğretmenlerin gezi yazısı kullanarak yeterli ölçüde etkinlik yapmadığı bulgusu ve yukarıda bahsedildiği üzere öğretmenlerin konuya ilişkin özgün önerilerde bulunamaması aslında örtüşen verilerdir. Bu veriler eğitim sürecinde gezi yazısının ihmal edilen türlerden olduğu düşüncesini desteklemektedir.

Gezi yazılarını okuyan öğretmen ve öğrencilerin türe ve türün Türkçe derslerindeki yerine yönelik görüşlerinin belirlenmesini içeren bu çalışmanın sonuçları üzerinden aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Çalışmanın verilerine göre gezi yazısını sevmediğini belirten katılımcılar bunun nedenini daha çok metinlerin sıkıcı olması olarak açıklamışlardır. Çocukların sıkılmaması için gezi kitaplarında çocukların yaşına, yaşantılarına, ilgilerine uygun mekânlara ve bilgilere yer verilebilir; özellikle akıcı anlatım özelliğine dikkat edilebilir. Gezi yazısı kaleme alınırken çocuğa görelilik ilkesi doğrultusunda hareket edilmesi önemlidir. Öğrenciler gezi yazılarında sadece içeriğe değil aynı zamanda dil-anlatım ve şekil özelliklerine de dikkat etmektedirler. Dolayısıyla yazarlar, eserlerde içerik kadar dil-anlatım ve şekil özelliklerine; çocuğun anlamakta zorlanmayacağı, okurken zevk alacağı eserler kaleme almaya daha çok önem verebilir.

Öğrencilerin ve öğretmenlerin önerileri arasında “sınıfta farklı örnek metinler sunulması” birinci sırada yer almakta, türün en önemli katkıları arasında genel kültür artırması, araştırmaya yönelmesi özelliği vurgulanmaktadır. Buna karşın öğretmenlerin yarısı, öğrencilerin %40’ı Türkçe derslerinde gezi yazılarından yeterli ölçüde yararlanılmadığını, sınıfta gezi yazılarıyla ilgili etkinlik yapılmadığını belirtmektedir. Gezi yazılarının çocuklar arasındaki okunurluğunun artırılmasında öğretmenlerin metin türleri, dolayısıyla gezi yazısı konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olması önemlidir. Öğretmenlerin Türkçe derslerinde metin türlerini tanıtırken öğretim ortamını değişik materyallerle zenginleştirilmesi, gezi yazısına dair çeşitli örnek ve materyaller kullanmaları, konunun anlaşılması ve türün tanınması için etkinliklerden daha çok yararlanmaları önerilmektedir.

Öğrenciler genel olarak Türkçe ders kitaplarındaki gezi yazısı metinlerini sayı bakımından yetersiz bulmaktadır. Dolayısıyla 5-8. sınıf düzeylerinde ders kitaplarında yer alan gezi yazısı örneklerinin artırılması, çocuğa görelilik özelliği nedeniyle mümkün olduğunca örneklerin çocuk edebiyatı içerisinden seçilmesi önerilmektedir. Türün çocuklar tarafından tanınması ve sevilmesi bakımından bu durum önem taşımaktadır. Özellikle çocukların en çok kullandığı materyal olan ders kitaplarındaki metinlerin seçimine ve metin türlerinin dağılımına dikkat edilebilir.

Gezi yazılarının hem nesnel hem öznel bilgilere yer vermesi bakımından nesnel ve öznel yargıların kavratılmasında, gezi kültürü kazandırılmasında, merak duygusunun pekiştirilerek çocukların araştırmaya teşvik edilmesinde, değer eğitiminde (vatan, millet sevgisi, milli kimliği benimseme, hoşgörü, saygı vb. milli ve evrensel değerler), anlatım teknikleri ve düşünceyi geliştirme yollarına çok yer verilmesi bakımından sözlü ve yazılı anlatımın geliştirilmesinde vb. noktalarda Türkçe eğitimi için önemli bir araç olacağı düşünülmektedir. Özellikle tarih, coğrafya, vb. pek çok alanda bilgiler veriliyor olması bakımından gezi yazıları hemen her dersin kaynağı/aracı olabilecek bir türdür. Öğretmen ve öğrencilerin önemli bir kısmının türe ilgisi olduğu bulgusu, öğretmenler tarafından gezi türünün çocuk edebiyatındaki en önemli temsilcisi olan Gülten Dayıoğlu'nun gezi türündeki eserlerinin çocuklara uygun olduğunun belirtilmesi vb. veriler (Bodur, 2024; Kaya & Ekiçi, 2015; Tekşan vd., 2019, Türkyılmaz vd., 2024) düşünüldüğünde gerek Türkçe derslerinde gerekse diğer derslerde kaynak olarak bu eserlerden yararlanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altunbay, M. (2015). *İlköğretim Türkçe dersi (6-7-8. sınıflar) öğretim programında yer alan temel becerilerin kazandırılmasında çocuk edebiyatı ürünlerinin etkisi (21. yüzyıl örnekleme)*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arı, E., & Demir, M. K. (2013). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 116-128. <https://doi.org/10.16916/aded.16025>
- Arıcı, A. F. (2016). *Çocuk edebiyatı ve kültürü* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Arıcı, A. F., Ungan, S., & Şimşek, T. (2016). Çocuk edebiyatı türleri ve çocuk eğitimine katkıları. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı* içinde (4. Baskı, s.217-322). Grafiker Yayıncılık.
- Aytaş, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Milli Eğitim*, 34 (169), 261-276.
- Aytaş, G., & Yalçın, A. (2008). *Çocuk edebiyatı* (4. Baskı). Akçağ Yayınları.
- Aytekin, H. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatı*. (1. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Baş, Bayram. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarında metin türleri üzerine bir inceleme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 257-265.
- Batur, Z., & Gözlet, D. (2020). Gezi yazısını değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirme çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(4), 65-80. <https://doi.org/10.29228/ijlet.47766>
- Bodur, G. (2024). *Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitaplarının çocuklar için yazılan gezi yazılarında bulunması gereken özellikler açısından incelenmesi ve gezi yazılarıyla ilgili öğretmen-öğrenci görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

- Ceylan, Z., Ercan, A. N., & Akpınar, Ş. (2017). 5 - 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki bilgi verici metinlerin tema ve tür açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 5 (6), 296-306. <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3687>
- Coşkun, E., & Fırat, H. (2023). Covid-19 salgınının Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma kültürü üzerindeki etkisi ve Türkçe öğretmeni adaylarının konuya ilişkin görüşleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 899-930. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1286685>
- Çakmakçı, N. (2011). *Çocuk kitaplarında oyun ögesi ve okul öncesi eğitim amaçlı etkileşimli çocuk kitabı tasarım çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çavuşoğlu, A. (2006). *Ana dili çocuk edebiyatı* (1. Baskı). Ufuk Kitabevi Yayınları.
- Çeçen, M. A., Öz, G., & Kurnaz, H. (2016). Sekizinci sınıf öğrencilerinin Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ilişkin algıları. *Turkish Studies*, 11(3), 735-756. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9328>
- Çelik, A. (2019). Gezi yönteminin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının başarılarına etkisinin ve gezi yazısı yazmalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 395-413. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.20.01.013>
- Dayıoğlu, G. (1999). *Okyanuslar ötesine yolculuk* (7. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Delican, B., & Temizyürek, F. (2016). İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(3), 842-856.
- Eskimen, D. A. (2015). Gülten Dayıoğlu'nun Yada'nın Gizil Gücü adlı eserinde eğitsel, fantastik, estetik ve halk kültürüne ait unsurlar. *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 63-77. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645362>
- Fırat, H., Coşkun, M. V. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma kültürü: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 145-162.
- Fırat, H. (2023). Çocuklara yönelik gezi hikâyelerinde gezi yazısına ilişkin özellikler. M. Kalelioğlu & B. Çanakpınar (Ed.), *21. Yüzyılda disiplinlerarasılık ve uygulama biçimleri - Prof. Dr. V. Doğan Günay'a armağan*- içinde (1. Baskı, s. 313-336). Papatya Bilim Yayınları.
- Gürel, Z., Temizyürek, F., & Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı* (1. Baskı). Öncü Kitap.
- İnce Samur, A. Ö. (2018). Okuma kültürü edinme sürecinde hangi kitaplardan nasıl yararlanılmalıdır?. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 343-363.
- Kaya, E., & Ekiçi, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretiminde gezi yazılarından yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazıları örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(1), 87-114. <https://doi.org/10.20296/tsad.92062>
- Kaya, N. G. (2023). Çocuklara farklı coğrafyaları tanıtan bir yazar: Gülten Dayıoğlu. *Multidisipliner Yaklaşımlarla Coğrafya*, 1(1), 65-84. <https://doi.org/10.29329/mdag.2023.530.5>
- Kavcar, C., Oğuzkan, A. F., & Aksoy, Ö. (2007). *Yazılı ve sözlü anlatım* (6. Baskı). Anı Yayınları.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanımı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.

- Kıymaz, M. S. (2015). Çocuk edebiyatında gezi yazısı türü ve çocuk dergilerindeki örnekleri. *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarları Birliği. T. Şimşek & B. C. Yıldız (Haz.), II. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 623-629). Üsküdar Belediyesi Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezi, İstanbul.
- Kolaç, E., Demir, T., & Karadağ, R. (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161(161), 195. <https://doi.org/10.20296/tsad.60359>
- Maden, S. (2008). Türk edebiyatında seyahatnameler ve gezi yazıları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(37), 147-158.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2024). *2019 Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. <https://mufredat.meb.gov.tr>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2024). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*. <https://tymm.meb.gov.tr>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. S. Turan). Nobel Yayınevi. (Orijinal basım tarihi 2009, 3. Baskı).
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi* (Çev. S. Akbaba Altun, A. Ersoy.). Pegem Akademi.
- Neydim, N. (2003). *Çocuk edebiyatı* (1. Baskı). Bu Yayınevi.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*, (7. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Öztürk, Ç. (2007). Coğrafya öğretiminde edebi metinlerin kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 70-78.
- Özbay, M., & Çeçen, M. A. (2012). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 67-76.
- Pektaş, D. (2015). *Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarındaki dil sanatlarının incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Pilav, S., & Oğuz, M. (2013). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türleri üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 16-30.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat* (1. Baskı). Kök Yayıncılık.
- Sever, S., Kaya, Z., & Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi*. (1. Baskı). Morpa Kültür Yayınları.
- Soydaş, H. (2016). Gautier'in İstanbul ve Haşim'in Frankfurt seyahatnamesi adlı eserleri üzerine bir edebî tür incelemesi: gezi yazısı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5 (2), 705-719
- Tarakcı, Ç., & Kayadibi, N. (2023). Metin türleri açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Journal of Education and New Approaches*, 6(1), 150-166. <https://doi.org/10.52974/jena.1302420>
- Tekşan, K., Akkaya, S. E., & Çinpolat S. E. (2019). Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitapları üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 368-383, <https://doi.org/10.16916/aded.540711>
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilim*

Araştırmaları, 13, 161-167.

- Topbaş, S., & Erdem, İ. (2021). Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı derslerinde metin türlerinin öğretimi ile ilgili öğretmen görüşleri (Malatya ili örneği). *Tarih Okulu Dergisi*, 14(52), 1695-1733. <https://doi.org/10.29228/joh.50989>
- Tozlu, M. (2010). *Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde temalar*. [Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi], Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Türkben, T., & Avan, H. G. (2020). Michael Ende'nin "Momo" adlı eserin çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 451-467.
- Türkyılmaz, M. B., Arı, B., & Arı, A. (2024). Gülten Dayıoğlu'nun gezi kitaplarına dair bir inceleme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 369-399. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1439909>
- Uçgun, D. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı dersi ve çocuk edebiyatı ürünlerine ilişkin tutumları. 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* (s. 472-477). Elazığ
- Ünlü, S., & İpek Eğilmez, N. (2021). Okuma kültürünün oluşması sürecinde Türkçe öğretmenlerinin yeri ve önemi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 16 (4), 1365-1404. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.49998>
- Ünlüer, G. (2023). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde gezi kitapları kullanımına yönelik öğrenci görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(4), 1355-1377. <https://doi.org/10.34056/aujef.1352239>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Travel articles are defined as "writings that show an author's knowledge and impressions about the places he has visited, seen and examined" (Kavcar vd., 2007). Travel articles are informative texts that have a significant impact on children and support their development in many aspects. Considering its importance in children's literature, it is one of the text types that should be read and taught more. Travel articles are among the important materials of Turkish education. Despite its importance in Turkish education, studies containing the opinions of Turkish teachers and secondary school students on travel articles are insufficient in number. For this reason, the study aimed to determine the opinions of teachers and students about travel articles.

Method

This study was conducted as a basic qualitative research. The data was obtained as a result of interviews with the working group formed by the criterion sampling method. The study group consists of Turkish teachers (10) and secondary school students (15) who work in the Milas district of Muğla province, participate in the study voluntarily, and read travel articles for children. The interviews were conducted face to face for approximately 15 minutes. Interview forms consist of 9 questions for students and 10 questions for teachers. The data obtained from the interviews were analyzed through content analysis.

Results, Discussion and Conclusion

It was determined that the participants paid attention to content, language and format features in travel articles, as well as being interesting. 80% of participating teachers and students stated that they liked reading travel articles. Additionally, according to 60% of teachers, children are interested in travel articles. Accordingly, it is understood that the participating teachers and students generally like reading travel articles. Participants who like to read travel articles, like them because they find interesting information in them. The participants who stated that they do not like reading travel articles stated that they do not like travel articles because they found them boring.

According to teachers, the most important contribution of travel articles to children is that they enable children to get to know new places (60%), increase their knowledge (50%) and motivate them to research (40%). Accordingly, it can be said that the participants generally think of travel articles as a type of text that increases knowledge. 90% of the Turkish teachers stated that the number of travel articles in Turkish textbooks was not sufficient. 60% of the students stated that the number of travel articles in Turkish textbooks was insufficient, and 20% of them stated that they had no idea about the topic. Their desire for travel articles to be included more in Turkish textbooks coincides with the data that they like the travel articles text type. 60% of the students think that travel articles are used enough in Turkish lessons, contrary to 40% think that they are not used enough. Students stated that travel articles were not included sufficiently in Turkish textbooks, but they compensated for this deficiency by doing extracurricular activities with their teachers or by using sample texts that teachers used in class.

Among the students' suggestions on ways to benefit from travel articles in Turkish lessons: Giving different travel article samples (33.3%) and summarizing them (20%) is a priority. There are also suggestions such as establishing a classroom library and organizing book reading hours (6.7%). Looking at these suggestions of the students, it can be said that they did not make unique suggestions. It seems that the first suggestions of the teacher and students is common. A significant portion of the students (40%) state that their teachers do not carry out any activities regarding travel articles.

Participants who do not like the genre find the texts boring. In order for children not to get bored, places and information that are appropriate for their age, experiences, and interests can be included in travel articles; and a fluent narrative can be provided. It is important to act in accordance with the suitability to the child principle when writing a travel articles. According to a significant number of participants, travel articles are not used sufficiently in Turkish lessons and there are no activities related to travel articles in the classroom. This situation suggests that the genre is neglected in schools. In order to ensure that travel articles are read more by children, teachers enrich the teaching environment with different stimuli, use various examples and materials, and increase classroom activities can be recommended.